

Juridiska fakultetskansliet

Arbetsmarknadsdepartementet
Arbetsmarknadsenheten

Remiss av [SOU 2025:74](#) Ny reglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Sammanfattning:

I SOU 2025:74 föreslås en genomgripande omreglering av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten genom en ny ramlag, lagen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. En central del av denna föreslagna lag är en ny, mindre detaljerad dataskyddsreglering för Arbetsförmedlingen, där behandling av (även känsliga) personuppgifter tillåts när den är nödvändig för myndighetens uppgifter, med sökförbud konstruerade utifrån syftet med sökningen snarare än tekniska sökbegrepp. Kompletterande dataskyddsregler föreslås för Kammarkollegiet, Samhall, folkhögskolor och vissa leverantörer, inklusive förbud mot urval på känsliga uppgifter. Genom dessa förslag utökas möjligheter och skyldigheter att utbyta information kraftigt, bland annat genom uppgiftsskyldigheter för kommuner, lärosäten, kreditinstitut och försäkringsgivare. Lagen ersätter sex befintliga lagar:

- Lagen (2000:625) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten;
- Lagen (1992:314) om tystnadsplikt i verksamhet i Samhallgruppen;
- Lagen (1993:440) om privat arbetsförmedling;
- Lagen (1994:2077) om arbetsförmedlingstvång;
- Lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen; and
- Lagen (2020:474) om skyldighet för kreditinstitut och försäkringsgivare att lämna vissa uppgifter till Arbetsförmedlingen.

Därutöver föreslås att bestämmelserna om varsel vid driftsinskränkningar i lagen (1974:13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder förs in i den nya lagen, vilket i praktiken innebär att just denna del av 1974:13 upphör i sin nuvarande form.

Den nya lagen delas in i kapitel om:

- i. program och andra arbetsmarknadspolitiska insatser,
- ii. valfrihetssystem,
- iii. privat arbetsförmedling,
- iv. varsel,

- v. utredning och kontroll,
- vi. uppgiftsskyldighet,
- vii. tystnadsplikt,
- viii. varselavgift,
- ix. straff,
- x. överklagande samt
- xi. (xi–xii) bestämmelser vid höjd beredskap.

Systematiskt placerar man således klassisk arbetsmarknadspolitik (program, varsel, privat förmedling) i nära relation till en förstärkt statlig kontrollapparat (kontrollbesök, uppgiftsskyldigheter, sekretess/tystnadsplikt, sanktionsregler), med ambitionen att skapa en sammanhållen normhierarki istället för dagens fragmenterade register-, uppgiftsskyldighets- och speciallagstiftning.

Utredningen lägger upp konstruktionen så att Arbetsförmedlingens behandling av personuppgifter vid kontrollbesök, stödhandläggning och informationsutbyte vilar på artikel 6.1 c (rättslig förpliktelse) och 6.1 e (uppgift av allmänt intresse/myndighetsutövning), kompletterade av 2 kap. 1–2 dataskyddslagen. Den nya dataskyddsregleringen för Arbetsförmedlingen (i en separat registerlag) anger som huvudprincip att Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter “om det är nödvändigt” för att utföra sina uppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten eller fullgöra uppgiftsskyldighet enligt lag eller förordning. För känsliga personuppgifter bygger utredningen på artikel 9.2 g (viktigt allmänt intresse), kompletterad av 3 kap. 3 dataskyddslagen. Arbetsförmedlingen får behandla känsliga personuppgifter om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet, inom ramen för arbetsmarknadspolitiska uppgifter. Kammarkollegiet, Samhall, folkhögskolor och vissa leverantörer ges uttryckligt utrymme att behandla känsliga personuppgifter för att utföra sina uppdrag; samtidigt införs uttryckligt förbud mot sökningar som syftar till urval kopplat till känsliga uppgifter. Detta är ett typiskt “allmänt-intresse-undantag” enligt GDPR: Man anknyter till ett sektorspecifikt viktigt allmänt intresse (effektiv och rättssäker arbetsmarknadspolitik, bekämpning av felaktiga utbetalningar, anpassade insatser för personer med funktionsnedsättning osv.).

Dataskyddstekniskt görs ett skifte från detaljerade uppräkningsregler av tillåtna behandlingar, sökbegrepp, register och gallringsregler, till:

- generella kompetensregler (nödvändighet för uppgiften);
- mer generella hänvisningar till GDPR-principerna (uppgiftsminimering, lagringsminimering, integritet/konfidentialitet); och
- ett mer teleologiskt sökförbud: det är syftet med sökningen som avgör tillåtligheten snarare än tekniska sökparametrar.

Detta skapar ett större utrymme för intern normgivning (föreskrifter, rutiner) hos Arbetsförmedlingen – en förskjutning från formell lagreglering till myndighetsstyrd normering, med artikel 6.3 och 9.2 g som “överliggande” ram.

Synpunkter:

Den föreslagna lagstiftningen som läggs fram i detta betänkande utgör en omfattande och systematisk reform av den nuvarande arbetsmarknadspolitiska regleringen. Reformens

huvudsakliga syfte är att modernisera och effektivisera Arbetsförmedlingens verksamhet genom datadriven styrning och informationsbaserad resursfördelning.

Ur ett diskrimineringsrättsligt perspektiv aktualiseras frågor om automatiserat beslutsfattande, profilering och behandlingen av känsliga personuppgifter inom arbetsmarknadspolitiken. En principiell kritik kan riktas mot den breddade möjligheten att behandla känsliga personuppgifter med hänvisning till nödvändighet. Det borde erinras om att beslutsmodeller som systematiskt missgynnar vissa grupper, exempelvis etniska minoriteter eller personer med funktionsnedsättning, kan utgöra indirekt diskriminering enligt diskrimineringslagen, även om syftet med åtgärden är legitimt. Den omfattande uppgiftsskyldigheten för utbildningsväsendet, kreditinstitut och försäkringsgivare kan möjliggöra en form av social kartläggning. Socioekonomiska variabler, såsom skuldsättning eller avbrutna studier, kan fungera som proxyvariabler för skyddade diskrimineringsgrunder som religion eller socialt ursprung.

Förslaget i sin nuvarande utformning saknar tillräckliga diskrimineringsrättsliga skyddsmekanismer, såsom systematiska kontrollrutiner mot algoritmisk snedvridning för att förebygga sådana risker. Vidare måste den nödvändighetsgrund som återfinns i artikel 6.1 e och artikel 9.2 g GDPR tolkas och tillämpas i ljuset av diskrimineringsrättens principer. Den föreslagna datalagen för Arbetsförmedlingen bör således uttryckligen utesluta behandlingen av sådana uppgifter som typiskt sett medför hög diskrimineringsrisk vid automatiserad dataanalys. En särskild risk identifieras i att neutralt utformade kontrollregler kan få oproportionerlig tillämpning i sektorer där utrikes födda arbetstagare är kraftigt överrepresenterade, vilket kan resultera i en rättslig och social ”misstankeregim” med tydliga diskrimineringsrättsliga implikationer.

Utredningens förslag uppfyller i stort de syften som följer av utredningens uppdrag. Som framgår ovan anser dock Fakultetsnämnden att skyddsåtgärder borde tas upp mer explicit i den föreslagna lagen från ett diskrimineringsrättsperspektiv. Förslagen tillstyrks i övrigt.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Pernilla Leviner. Yttrandet har beretts av professor Laura Carlson. Föredragande har varit fakultetskanslichef Catharina Sitte Durling. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Pernilla Leviner

Catharina Sitte Durling